

«Βυζαντινό Μουσείο Βέροιας: Ένα μουσείο για όλους»

Απιδοπούλου Σοφία¹, Γιάγκογλου Δήμητρα², Τζήμα Αγορίτσα³

¹Νηπιαγωγός, 12ο Νηπιαγωγείο Βέροιας
sapidoroulou@gmail.com

²Νηπιαγωγός, 12ο Νηπιαγωγείο Βέροιας
dimgiag@gmail.com

³Νηπιαγωγός, 12ο Νηπιαγωγείο Βέροιας
agtzima@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με την παρούσα εισήγηση παρουσιάζουμε το πολιτιστικό πρόγραμμα «Βυζαντινό Μουσείο Βέροιας: Ένα μουσείο για όλους», που υλοποιήσαμε στο νηπιαγωγείο μας το σχολικό έτος 2016-2017. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτελεί συνέχεια του αντίστοιχου περσινού προγράμματος «Υιοθετώ το Βυζαντινό Μουσείο Βέροιας» και υλοποιήθηκε στα πλαίσια της συμμετοχής μας στο τοπικό δίκτυο ιστορίας «Ματιές στο παρελθόν του τόπου μου». Επιλέξαμε να ασχοληθούμε με το Βυζαντινό μουσείο, γιατί αποτελεί το πιο κοντινό στο νηπιαγωγείο μνημείο τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς. Επίσης, το συγκεκριμένο μουσείο δεν είναι ένα απλό θεματικό μουσείο, αλλά ένας πολυτροπικός, πολιτισμικός χώρος, όπου συνυπάρχουν και συνδιαλέγονται αρμονικά πολιτιστικά στοιχεία του χθες και του σήμερα. Η διάθρωσή του και οι περιοδικές εκθέσεις που φιλοξενεί δίνουν στον εκπαιδευτικό την ευκαιρία να σχεδιάσει εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία προκρίνουν μια πολυδιάστατη ανάγνωση των εκθεμάτων του, αξιοποιώντας την επικοινωνιακή προσέγγιση της μάθησης. Ακόμη, έχοντας υπόψη τις σύγχρονες παιδαγωγικές αντιλήψεις, ότι το παιδί οικοδομεί τη γνώση μέσω της ενεργούς συμμετοχής στη μαθησιακή διαδικασία και δεδομένου, ότι η εγγύτητα του νηπιαγωγείου μας με το μουσείο μας επιτρέπει να επισκεπτόμαστε πολύ συχνά το συγκεκριμένο χώρο, αποφασίσαμε να δώσουμε τη δυνατότητα στα νήπια να ανακαλύψουν βιωματικά τα διαφορετικά πρόσωπα του μουσείου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Βιωματική – ενεργητική μάθηση, πολιτιστική κληρονομιά, εκπαιδευτικό πρόγραμμα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις σύγχρονες δυτικές πολυπολιτισμικές κοινωνίες τα παιδιά έρχονται καθημερινά σε επαφή με μια πληθώρα πολυτροπικών μηνυμάτων, τα οποία καλούνται να αποκωδικοποιήσουν, να ερμηνεύσουν και να μετασχηματίσουν. Το νηπιαγωγείο, σύμφωνα με τα ισχύοντα αναλυτικά προγράμματα, έχει ως σκοπό να βοηθήσει τα παιδιά να αναπτυχθούν σωματικά, συναισθηματικά, νοητικά και κοινωνικά (ΔΕΠΠΣ, 2003). Προκειμένου, λοιπόν, να επιτευχθεί ο στόχος της ολόπλευρης ανάπτυξης, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιοποιήσουν στη διδακτική πράξη τις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, οι οποίες προάγουν τη μάθηση μέσω

της ενεργητικής - βιωματικής προσέγγισης. Η μάθηση, ως αναμφισβήτητη κοινωνική διαδικασία, υποστηρίζεται αποτελεσματικότερα σε ένα κοινωνικό περιβάλλον, όπου τα νήπια αλληλεπιδρούν και συνεπιδρούν (Δεληγιαννίδη, 2015). Η γνώση προσεγγίζεται ερευνητικά και οικοδομείται μέσα από κοινωνικές δραστηριότητες (π.χ. παιχνίδι, επίλυση προβληματικών καταστάσεων, συζήτηση, συνανακάλυψη). Τα νήπια εμπλέκονται σε καταστάσεις, τις οποίες χρειάζεται να επιλύσουν ή να προσπεράσουν επιτυχώς για να προχωρήσουν. Η διαδικασία αυτή αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον, εφόσον επιχειρείται και πραγματώνεται σε πραγματικές συνθήκες, συμβάλλοντας έτσι, αφενός στην ενεργοποίηση της κριτικής και της δημιουργικής σκέψης και αφετέρου στην ενδυνάμωση της αυτοπεποίθησης και της προσωπικότητας του κάθε παιδιού. Ειδικά, το ΑΠΣ του 2011 είναι ένα πρόγραμμα, το οποίο αναγνωρίζει τη διαφορετικότητα και προτρέπει τους εκπαιδευτικούς να εντάξουν στη διδασκαλία τους μεθόδους, οι οποίες θα προάγουν την άμβλυνση της διαφορετικότητας (φυλετική, γλωσσική, κοινωνική, κ.α.).

Μία από τις βασικές επιδιώξεις της πολιτείας είναι η ευαισθητοποίηση των πολιτών αναφορικά με την πολιτιστική κληρονομιά και η εξασφάλιση της απρόσκοπτης επικοινωνίας (πρόσβασης) των πολιτών στα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους, προκειμένου να τους γνωρίσουν, να τους προστατεύσουν και να τους κάνουν μέρος της κοινωνικής τους ζωής (Βασιλείου, 2005). Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος είναι απαραίτητο να υπάρξει στενή συνεργασία μεταξύ της τοπικής κοινωνίας και της εκπαιδευτικής κοινότητας. Το μνηπιαγωγείο αποτελεί κομμάτι της τυπικής μάθησης, το δε μουσείο μέρος της άτυπης μάθησης. Ο δημιουργικός συνδυασμός αυτών των δύο τύπων μάθησης μπορεί να συνδράμει στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των νηπίων καθώς και να συνδράμει στην αποδοχή της διαφορετικότητας και της άρσης των αρνητικών στερεοτύπων που τη συνοδεύουν. Λαμβάνοντας, επίσης, υπόψη ότι η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί πολιτιστικό αγαθό, το οποίο ανήκει σε όλους χωρίς διακρίσεις και προνόμια (Βασιλείου, 2005), τότε γίνεται αντιληπτό ότι το μουσείο και η μουσειακή αγωγή αποτελούν κατεξοχήν τον χώρο, όπου μπορεί να οικοδομηθεί η γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών (Ζάχου – Καλκούνου, 2017).

ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΟ

Τα τελευταία χρόνια η πλειοψηφία των μουσείων σχεδιάζει και υλοποιεί εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία επιτρέπουν στα παιδιά να ψυχαγωγηθούν, να πειραματιστούν, να ανακαλύψουν και να οικοδομήσουν την νέα γνώση, μετέχοντας ενεργητικά σε δραστηριότητες, οι οποίες προσομοιάζουν αυτές που υλοποιούνται στο χώρο του νηπιαγωγείου (Δεληγιαννίδη, 2015). Το μουσείο πλέον αποτελεί χώρο διαρκούς εκπαίδευσης (Αγγελοπούλου, 2010) και μπορεί να γίνει για το κοινό και ιδιαίτερα για τα παιδιά ένας χώρος εμπειρίας, συνάντησης, έρευνας και αποκαλύψεων (Κακούρη – Χρονη, 2005, Οικονόμου, 2003). Αρκετές έρευνες και μελέτες έχουν δείξει τη μεγάλη σημασία της μουσειακής αγωγής στην ευρύτερη εκπαίδευση και ανάπτυξη των μαθητών (Newson & Silver, 1978., Zeller, 1978., Hooper – Green hill, 1994 στο Αγγελοπούλου, 2010, σ.95). Υπάρχουν ακόμη βιβλιογραφικές αναφορές, ότι οι οργανωμένες επισκέψεις στα μουσεία συμβάλλουν στην εξέλιξη της προσωπικότητας των παιδιών, στην ανάπτυξη της κριτικής τους σκέψης και της

αυτοπεποίθησης (Παπαλεοντίου-Λουκά, 2005), εφόσον τα εκπαιδευτικά προγράμματα, στα οποία μετέχουν τα παιδιά, αντανακλούν τις ιδιαιτερότητες και τα ενδιαφέροντά τους (Νάκου, 2001).

Στο μουσείο το παιδί έχει τη δυνατότητα να απελευθερωθεί από το ασφυκτικό πλαίσιο της τυπικής μάθησης και να περιηγηθεί, να ανακαλύψει τον εαυτό του, να εστιάσει την προσοχή του σε ότι του κεντρίζει το ενδιαφέρον και να αναπλαισιώσει αβίαστα τις γνώσεις του σε νέα περιβάλλοντα. Ειδικά για τα νήπια, το μουσείο αποτελεί ένα χώρο αισθητηριακής έκρηξης, καθώς το κάθε νήπιο προσεγγίζει τα εκθέματα με όλες του τις αισθήσεις και προσπαθείνα αποκωδικοποιήσει τα μηνύματάτους με βάση τα βιώματάκαι τις γνώσεις του. Το μουσείο γίνεται ένας χώρος ζωντανός, όπου το παιδί μπορεί να συνδέσει το παρελθόν με το μέλλον και να αισθανθεί την αδιάκοπη συνέχεια του πολιτισμού (Αγγελοπούλου,2015) και συγχρόνως να εγερθεί η επιθυμία για μελλοντικές επισκέψεις.

Από τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτό ότι οι γενικοί στόχοι του αναλυτικού προγράμματος του νηπιαγωγείου συνάδουν με αυτούς της Μουσειακής Αγωγής. Σχεδιάσαμε, λοιπόν, ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα προσέγγισης του Βυζαντινού Μουσείου Βέροιας, το οποίο στηρίζεται στις βασικές αρχές του ΔΕΠΠΣ (2003) και του ΑΠΣ (2011) και λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των νηπίων μας. Επιλέξαμε το Βυζαντινό Μουσείο Βέροιας γιατί είναι ένας χώρος, όπου τα παιδιά έρχονται σε επαφή με ένα πλήθος εκθεμάτων διαφορετικών χρονικών περιόδων (αρχαιότητα, βυζαντινή και σύγχρονη εποχή) και τεχνοτροπιών, τα οποία αποτελούν κομμάτι της τοπικής πολιτισμικής μας κληρονομιάς.Επίσης, είχαμε τη δυνατότητα να επιλέξουμε τα θέματα που παρουσιάζονται στις εκθέσεις του και να τα αξιοποιήσουμε κατάλληλα σύμφωνα με τις επιδιώξεις μας, τόσο εντός του μουσείου όσο και στην τάξη.

Βασική επιδίωξή μας ήταν, μέσα από αυτή τη διαρκή αλληλεπίδραση μουσείου – νηπίου, όχι απλά να ευαισθητοποιήσουμε τα παιδιά σε σχέση με την πολιτιστική μας κληρονομιά,κάνοντάς τους ενεργούς επισκέπτες των μουσείων, αλλά αυριανούς ενεργούς πολίτες ενισχύοντας την κριτική τους σκέψη, δια της συμμετοχής τους σε δραστηριότητες που έχουν κοινωνικό περιεχόμενο και νόημα για τα ίδια.Για την επίτευξη αυτού του στόχου αξιοποιήσαμε τις απεριόριστες δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ στον εκπαιδευτικό, ώστε να μπορέσει να δημιουργήσει μαζί με τα παιδιά πολυτροπικά κείμενα, τα οποία ταυτόχρονα λειτουργούν ανατροφοδοτικά για την εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και μέσω αυτών, τα νήπια στέλνουν τα μηνύματά τους στην τοπική κοινωνία και προσπαθούν να άρουν τους κοινωνικούς αποκλεισμούς, οι οποίοι για κάποιους ανθρώπους αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για την επίσκεψή τους σε ένα μουσείο.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Στη συγκεκριμένη παρέμβαση συμμετείχαν 45 νήπια και τρεις νηπιαγωγοί, οι οποίες σχεδίασαν τις δραστηριότητες της παρέμβασης. Η διαθεματική προσέγγιση του θέματος και οι δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν αφορούσαν όλες τις μαθησιακές περιοχές του αναλυτικού προγράμματος. Η παρέμβαση διήρκησε έξι μήνες (Ιανουάριος 2017 – Ιούνιος 2017) και δομήθηκε σε τρεις φάσεις (Προ - φάση, Κύρια φάση, Μετά – φάση). Ο σχεδιασμός των δραστηριοτήτων έγινε σύμφωνα με

το μοντέλο της δραστηριοκεντρικής προσέγγισης και προήγαγε την ενεργό-βιωματική συμμετοχή όλων των παιδιών. Η συγκεκριμένη προσέγγιση κρίνεται κατάλληλη για παιδιά προσχολικής ηλικίας, καθώς διαμορφώνεται ένα πολυτροπικό, διεπιδραστικό και παιγνιώδες περιβάλλον μάθησης (Μαρωνίτη, Αμαραντίδου & κ.ά. 2016, σ. 2). Πιο συγκεκριμένα, η προσέγγιση αυτή επιτρέπει την ενεργή συμμετοχή των νηπίων σε δραστηριότητες επίλυσης προβλημάτων και επινόησης λύσεων, μέσα από τη συνεργασία των μαθητών σε ομάδες, τη διεπίδραση και την συναπόφαση (Μαρωνίτη, Στάμου & κ.ά. 2016, σ. 61).

Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι αυτό που πραγματικά επιδιώξαμε ήταν η σύζευξη μεταξύ της τυπικής εκπαίδευσης που προσφέρει το σχολείο και της άτυπης εκπαίδευσης που προσφέρει το μουσείο. Αξιοποιήσαμε την ομαδοσυνεργατική μέθοδο και οι δραστηριότητες είχαν κυρίως ομαδικό χαρακτήρα, με απώτερο στόχο να εμπνεύσουν, να ψυχαγωγήσουν και να βοηθήσουν τα νήπια αφενός, για να οικοδομήσουν αβίαστα τη νέα γνώση και αφετέρου, να χτίσουν μία σχέση ζωής με τα μνημεία της πολιτισμικής μας κληρονομιάς. Τα νήπια εργάστηκαν ατομικά και ομαδικά. Οι ατομικές δραστηριότητες επιδίωκαν την εξοικείωση όλων των νηπίων με τα εκθέματα του μουσείου, ώστε στη συνέχεια στις ομαδικές δραστηριότητες να μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα όλα τα παιδιά. Μέσω της εργασίας σε ομάδες, όλα τα παιδιά συνεισέφεραν στο βαθμό που μπορούσαν στην περάτωση και παρουσίαση της δράσης.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι στόχοι του προγράμματος που τέθηκαν ήταν σύστοιχοι με το ΔΕΠΠΣ (2003) και το Νέο αναλυτικό Πρόγραμμα για το Νηπιαγωγείο (2011) και αφορούσαν όλες τις μαθησιακές περιοχές.

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο:

1. Να αναγνωρίζουν και να ονομάζουν διαφορετικά είδη έργων (π.χ. τοπογραφία, πορτρέτο, νεκρή φύση κ.ά.).
2. Να αναγνωρίζουν χαρακτηριστικά έργα διαφορετικών περιόδων της τέχνης (μοντέρνα, βυζαντινή, αρχαία).
3. Να εξοικειωθούν με το χώρο του μουσείου, ώστε να επανέρχονται σε αυτόν και ως ενήλικες.
4. Να αναπτύξουν δεξιότητες που αφορούν στην αναζήτηση, οργάνωση, καταγραφή και μετάδοση πληροφοριών από το μουσειακό υλικό.
5. Να καλλιεργήσουν την παρατηρητικότητα, τη μνήμη και τη φαντασία τους.
6. Να απελευθερώσουν την ελεύθερη έκφραση και τη δημιουργικότητά τους.
7. Να εξοικειωθούν με το κειμενικό είδος του διαφημιστικού λόγου.
8. Να τοποθετούν στο χρόνο γεγονότα.
9. Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία:
10. Να αλληλεπιδρούν, να συνεργάζονται, να επικοινωνούν, να ανταλλάσσουν απόψεις και να διαπραγματεύονται για την παραγωγή κοινού έργου.

ΣΤΑΔΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στάδιο 1^ο: Προ – Φάση

Εισαγωγική Δραστηριότητα – Έναυσμα: Στα πλαίσια της συμμετοχής του νηπιαγωγείου μας για δεύτερη χρονιά στο σχολικό δίκτυο τοπικής ιστορίας, παρουσιάσαμε στα νήπια του σχολείου μας την αφίσα και το διαφημιστικό σποτ που είχαν δημιουργήσει τα νήπια του προηγούμενου σχολικού έτους για το μνημείο της γειτονιάς μας, το οποίο έχουμε «υιοθετήσει». Το βίντεο ενθουσίασε τα νήπια και τα ώθησε να εκφράσουν την επιθυμία να δημιουργήσουν και αυτά μία διαφημιστική πρόταση για το μουσείο της γειτονιάς μας.

Στάδιο 2^ο: Κύρια Φάση

Εισαγωγική Δραστηριότητα

Τα νήπια γνώρισαν την ιστορία του κτιρίου του μουσείου, μέσα από το περσινό διαφημιστικό σποτ και σχετικών βίντεο που παρακολούθησαν στο youtube. Την επόμενη μέρα τα παιδιά με τη βοήθεια των νηπιαγωγών δημιούργησαν τη δική τους ιστοριογραμμή (βλ. εικόνα 1) με εικόνες, που απεικόνιζαν την κτιριακή εξέλιξη του Βυζαντινού μουσείου από το έτος κτήσης του έως σήμερα.

Εικόνα 1: Η Ιστοριογραμμή.

Κύριες Δραστηριότητες

1^η Δραστηριότητα: Τα νήπια επισκέφθηκαν το Βυζαντινό μουσείο, παρατήρησαν, εξερεύνησαν και φωτογράφισαν τον εξωτερικό χώρο του μουσείου. Επέστρεψαν στο νηπιαγωγείο και αποτύπωσαν σε ατομικά φύλλα εργασίας το κτήριο του μουσείου.

2^η Δραστηριότητα: Τα νήπια επισκέφθηκαν την εικαστική έκθεση « Πρόσωπο και Προσωπείο», η οποία φιλοξενούνταν στο ισόγειο του μουσείου, παρατήρησαν τους πίνακες ζωγραφικής και φωτογράφισαν όσους τους έκαναν εντύπωση. Επιστρέφοντας στο νηπιαγωγείο το κάθε παιδί ζωγράφισε τον πίνακα της αρεσκείας του.

3^η Δραστηριότητα: Τα νήπια επισκέφθηκαν τη δεύτερη φάση της εικαστικής έκθεσης «Πρόσωπο και προσωπείο» και χωρισμένα σε μικρές ομάδες των τεσσάρων ατόμων κλήθηκαν, έχοντας στα χέρια τους μικρογραφίες των πινάκων της πρώτης φάσης της έκθεσης, να εντοπίσουν τους μεταμορφωμένους αρχικούς πίνακες και να εντοπίσουν τις δημιουργικές παρεμβάσεις των δημιουργών τους (Εικόνα 2). Την επόμενη μέρα στο νηπιαγωγείο δημιούργησαν τα δικά τους προσωπεία στους πίνακες της έκθεσης.

Εικόνα 2: Η ανακάλυψη των προσωπείων.

4^η Δραστηριότητα: Τα νήπια με αφορμή τον εορτασμό της 25^{ης} Μαρτίου επισκέφθηκαν το Βυζαντινό μουσείο και έμαθαν για τον Ευαγγελισμό της Παναγίας, συμμετέχοντας στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Μουσείου «Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου» (Εικόνα 3).

Εικόνα 3: Ο Ευαγγελισμός.

5^η Δραστηριότητα: Έχοντας ως έναυσμα την εορτή του Πάσχα, τα νήπια επισκέφθηκαν την Παλαιά Μητρόπολη της Βέροιας και την εκκλησία του Χριστού και γνώρισαν την ιστορία των παθών του Χριστού μέσα από της αγιογραφίες των δύο ναών. Στη συνέχεια επισκέφθηκαν το μουσείο και ανακάλυψαν παρόμοιες τοιχογραφίες ανάμεσα στα εκθέματά του.

6^η Δραστηριότητα: Τα νήπια επισκέφθηκαν την εικαστική έκθεση « Το λίγο του χρόνου», η οποία φιλοξενούνταν στο Βυζαντινό μουσείο και χωρισμένα σε μικρές ομάδες των δύο ατόμων, κρατώντας στα χέρια τους έγχρωμες λεπτομέρειες των έργων της έκθεσης, προσπάθησαν να βρουν τα έργα που αντιστοιχούσαν στις κάρτες τους και να ανακαλύψουν την εποχή που απεικόνιζε το έργο τους. Στη συνέχεια, η κάθε ομάδα παρατηρώντας τον πίνακά της έπρεπε να συμπληρώσει φύλλο εργασίας (Εικόνα 4).

Εικόνα 4: Παρατήρηση – συμπλήρωση φύλλων εργασίας.

7^η Δραστηριότητα: Τα νήπια στο νηπιαγωγείο δημιούργησαν τα δικά τους ανοιξιάτικα εκθέματα χρησιμοποιώντας ποικίλα υλικά (νερομπογιές, κηρομπογιές, ξυλομπογιές, μαρκαδόρους) και τα παρουσίασαν στους γονείς τους.

8^η Δραστηριότητα: Τα νήπια εμπνεύστηκαν από τους πίνακες της έκθεσης, που απεικόνιζαν λουλουδένια στεφάνια και στα πλαίσια της γνωριμίας με τα έθιμα της πρωτομαγιάς, έφτιαξαν τα δικά τους πρωτομαγιάτικα καδράκια, χρησιμοποιώντας τεχνοτροπία και υλικά παρόμοια με της ζωγράφου (Εικόνα 5).

Εικόνα 5: Δημιουργία πινάκων.

9^η Δραστηριότητα: Τα νήπια επισκέφθηκαν τη νέα εικαστική έκθεση «Εαρινές συμφωνίες», που φιλοξενούσε το μουσείο και ξεναγήθηκαν από τη ζωγράφο (κα Β. Σιδηροπούλου). Παρατήρησαν με προσοχή τα έργα της ζωγράφου και στη συνέχεια συμμετείχαν σε εικαστικό εργαστήριο στην αυλή του μουσείου, το οποίο εμπύχωνε η ζωγράφος και δημιούργησαν ομαδικές εικαστικές συνθέσεις.

10^η Δραστηριότητα: Την επόμενη μέρα στην αυλή του νηπιαγωγείου έφτιαξαν ένα ομαδικό έργο χρησιμοποιώντας την τεχνική του Τζάκσον Πόλακ, από τα έργα του οποίου εμπνεύστηκε και η δημιουργός της έκθεσης.

11^η Δραστηριότητα: Τα νήπια χωρισμένα σε μικρές ομάδες επισκέφθηκαν και πάλι το μουσείο, προκειμένου να δουν τα εκθέματα που υπήρχαν και στους άλλους ορόφους του μουσείου, ώστε να επιλέξουν αυτά στα οποία θα εστιάσουν την προσοχή τους κατά τη δημιουργία της ψηφιακής τους περιήγησης.

Δραστηριότητες Κριτικής Αναπλαισίωσης

1^η Δραστηριότητα: Τα παιδιά στην ολομέλεια της τάξης εξέφρασαν την επιθυμία να φτιάξουν διαφημιστικά σποτάκια, μέσω των οποίων θα προσκαλούν όλον τον κόσμο (μαθητές, δασκάλους, ελεύθερους επαγγελματίες, καλλιτέχνες, νέους, αθλητές κ.α.) να επισκεφθεί το μουσείο γιατί «Το Βυζαντινό μουσείο Βέροιας είναι ένα

μουσείο για όλους». Χωρίστηκαν σε ομάδες και η κάθε ομάδα δημιούργησε το σενάριο, ανάλογα με την κοινωνική ομάδα στην οποία θα απηύθυνε το μήνυμά της. Την επόμενη μέρα επισκέφθηκαν τον αύλειο χώρο του μουσείου και κινηματογράφησαν τα διαφημιστικά τους με τη βοήθεια της νηπιαγωγού.

2^η Δραστηριότητα: Τα νήπια έχοντας επισκεφθεί πλέον αρκετές φορές το μουσείο και έχοντας γνωρίσει όλους τους χώρους του, αισθάνθηκαν ότι ήταν έτοιμα να φτιάξουν τη δική τους ψηφιακή περιήγηση για το μουσείο. Παρακολούθησαν στο Youtube περιηγήσεις άλλων μουσείων και στην ολομέλεια της τάξης συζήτησαν για τη μορφή που θα έχει η δική τους. Αποφάσισαν ότι θα παρίσταναν τους επισκέπτες του μουσείου. Όταν η κάμερα θα εστίαζε σε κάποιο παιδί, αυτό θα περιέγραφε το έκθεμα που παρατηρούσε. Πήγαν πάλι στο μουσείο και οι νηπιαγωγοί κινηματογράφησαν το νέο εγχείρημα των παιδιών. Την επόμενη μέρα στην ολομέλεια της τάξης, χρησιμοποιώντας την εφαρμογή moniemaker, δημιούργησαν την περιήγηση επιλέγοντας και ενώνοντας τα βιντεάκια που είχαν την καλύτερη ακουστική (Εικόνα 5).

Εικόνα 5: Δημιουργία ψηφιακής περιήγησης.

3^η Δραστηριότητα: Τα νήπια κοινοποίησαν μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου την ψηφιακή περιήγηση του μουσείου στα υπόλοιπα μέλη του τοπικού δικτύου ιστορίας, στην υπεύθυνη αρχαιολόγο του Βυζαντινού μουσείου και στα παιδιά του Δημοτικού σχολείου Ριζωμάτων.

4^η Δραστηριότητα: Στην ηλεκτρονική τους αλληλογραφία οι νηπιαγωγοί με τα νήπια διάβασαν το ευχαριστήριο μήνυμα της αρχαιολόγου, η οποία τους ανακήρυξε τους καλύτερους ξεναγούς του μουσείου (Εικόνα 6) και το μήνυμα του Δημοτικού σχολείου Ριζωμάτων. Επίσης, είδαν το βιντεάκι που έφτιαξαν οι μαθητές του σχολείου για την εκκλησία του χωριού τους. Τέλος στην ηλεκτρονική σελίδα «Ματιές στο Παρελθόν 2» διάβασαν τα σχόλια που έκαναν τα μέλη του τοπικού δικτύου για το διαφημιστικό τους σποτ.

Εικόνα 6: Το ευχαριστήριο μήνυμα του μουσείου.

3^ο Στάδιο: Μετά – Φάση

Αξιολογική Δραστηριότητα: Θέλοντας να διαπιστώσουμε, εάν το μουσείο και τα εκθέματα που φιλοξενεί έχουν αποτυπωθεί στη μνήμη των μαθητών μας, ζητήσαμε από τα νήπια να συμπληρώσουν ατομικά φύλλα εργασίας όπου έπρεπε να τσεκάρουν μόνο τα εκθέματα που συναντάμε στο Βυζαντινό Μουσείο Βέροιας (Παράρτημα1).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος συνάδουν απόλυτα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών που τις υλοποίησαν. Όλα τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να συμμετέχουν ενεργά και να οικοδομήσουν τις νέες γνώσεις μέσω της βιωματικής – συνεργατικής μάθησης. Ειδικά, οι ομαδικές δραστηριότητες αποτέλεσαν το έναυσμα της κινητοποίησης όλων των μελών της ομάδας, και μέσω αυτών, τα μεν παιδιά έμαθαν να συνεργάζονται, οι δε εκπαιδευτικοί, παρατηρώντας και ανακατανέμοντας συνεχώς τις ομάδες, μπορούσαν να διακρίνουν τους ρόλους που υιοθετούσαν τα παιδιά κάθε φορά, ανάλογα με τη σύνθεση της εκάστοτε ομάδας. Υπήρχαν παιδιά ηγέτες, που σε όλες τις δραστηριότητες είχαν πρωταγωνιστικό ρόλο, παιδιά τα οποία ξεδίπλωσαν τις γνώσεις τους ως απλά μέλη της ομάδας και παιδιά χαμηλού προφίλ, τα οποία λειτουργώντας μέσα σε συγκεκριμένες ομάδες, επέδειξαν αξιοθαύμαστες ικανότητες, τις οποίες δεν είχε διαφανεί ότι διαθέτουν.

Το τελικό αξιολογικό φύλλο εργασίας κατέδειξε, ότι μετά το τέλος της παρέμβασης η πλειοψηφία των παιδιών (40 παιδιά) μπορούσαν να αναγνωρίσουν τα εκθέματα του Βυζαντινού Μουσείου Βέροιας και να εκφέρουν προτιμήσεις. Τα περισσότερα παιδιά ενθουσιάστηκαν με τις δημιουργικές εργασίες (δημιουργία πινάκων ζωγραφικής με διαφορετικές τεχνικές) και το σύνολο των παιδιών χάρηκε ιδιαίτερα, όταν έλαβε το συγχαρητήριο μήνυμα των υπεύθυνων του μουσείου και άκουσε τα μηνύματα των υπόλοιπων μελών του δικτύου, μετά την παρουσίαση της ψηφιακής περιήγησης στην πλατφόρμα του δικτύου «Ματιές στο παρελθόν του τόπου μου 2».

Χαρακτηριστικό του έκδηλου ενδιαφέροντος των νηπίων ήταν, ότι κάποιοι γονείς μας μετέφεραν, ότι τα παιδιά τους εξέφρασαν την επιθυμία να επισκεφθούν οικογενειακά το μουσείο και να τους δείξουν τα εκθέματά του. Οι νηπιαγωγοί αναφέρουν χαρακτηριστικά στο ημερολόγιο: « Η μαμά της Μ. σήμερα μου είπε ότι η

Μ. θέλει να πάνε μαζί στο μουσείο για να της δείξει κάτι ωραία κοσμήματα.», «Η Χ. και Μ. είπαν στη μαμά τους το πρωί: Έλα μαμά να δεις το έργο μας, είναι σαν του μουσείου, να πάρουμε τον μπαμπά και να πάμε όλοι μαζί.».

Κλείνοντας θα λέγαμε, ότι η σχέση μουσείου – νηπιαγωγείου αποτελεί μία εξαιρετική πηγή βιωματικής μάθησης, όταν δεν περιορίζεται σε μία απλή περιήγηση σε ένα μουσείο ή αρχαιολογικό χώρο, αλλά δίνει κίνητρα στα παιδιά να ανακαλύψουν την αξία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, μέσω παιγνιώδους προσέγγισης του εκάστοτε αρχαιολογικού χώρου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αγγελοπούλου, Β., (2010). Καινοτόμες δράσεις μουσειακής και εικαστικής αγωγής στην προσχολική ηλικία. (Η λαϊκή μορφή τέχνης του Θεάτρου Σκιών πλαισιωμένη από σύγχρονες εικαστικές και μουσειακές πρακτικές), Πάτρα βρέθηκε στις 18/1/2018 στο [nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/3923/6/Nimertis_Aggelopoulos\(n\).pdf](http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/3923/6/Nimertis_Aggelopoulos(n).pdf)

Βασιλείου, Π., (2005). *Η Μουσειοπαιδαγωγική προσέγγιση του Βυζαντινού Ναού της Παναγίας στο λόφο της Επισκοπής Άνω Βόλου*, Βόλος, βρέθηκε στις 10/1/2018 στο <http://ir.lib.uth.gr/bitstream/handle/11615/3159/P0003159.pdf?sequence=1>

Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π. & Μπασαγιάννη Ε. (2006), *Οδηγός Νηπιαγωγού – Εκπαιδευτικοί Σχεδιασμοί και Δημιουργικά Περιβάλλοντα Μάθησης*, ΥΠΕΠΘ.

Δελληγιανίδη, Β., 2015. *Τα μουσεία και η μουσειολογία στη σύγχρονη κοινωνία. Νέες προκλήσεις, νέες σχέσεις (Μέρος ΙΓ')*, βρέθηκε στις 18/1/2018 στο www.archaiologia.gr/blog/2015/01/19/ta-mouseia-kai-h-mouseiologia-sth-syg-14

Ζάχου – Καλκούνου, Π., (2017), *ICOM και μουσειοπαιδαγωγική*, βρέθηκε στις 10/1/2018 στο docplayer.gr/4554202-Icom-kai-mouseiopaideagogiki.html

Κακούρου - Χρόνη Γ. (2005). *Μουσείο-Σχολείο: Αντικριστές πόρτες στη γνώση*. Αθήνα: Πατάκη

Μαρωνίτη, Κ., Αμαραντίδου, Κ., Στάμου, Α., (2016). *Γλωσσική ποικιλότητα και κριτικός γραμματισμός των ΜΜΕ: μια μελέτη περίπτωσης σε μαθητές/τριες Α' Δημοτικού* βρέθηκε, στις 10/5/2016 στο prf.edu.gr/sites/.../glossiki_poikilotita_kai_kritikos_grammatismos_ton_mme.pdf

Μαρωνίτη, Κ., Στάμου, Α., Γρίβα, Ε., Ντίνας, Κ., (2016). Αναπαραστάσεις της γλωσσικής ποικιλότητας στον τηλεοπτικό λόγο: Εφαρμόζοντας ένα πρόγραμμα κριτικού γραμματισμού σε παιδιά πρωτοσχολικής ηλικίας. Στο Στάμου, Α., Πολίτης, Π., Αρχάκης, Α. (επιμ) *Γλωσσικό ποικιλότητα και κριτικοί γραμματισμοί στο λόγο της μαζικής κουλτούρας: Εκπαιδευτικές προτάσεις για το γλωσσικό μάθημα*. Καβάλα, Σαΐτα, σσ. 57-94

Νάκου Ε. (2001). *Μουσεία: Εμείς τα Πράγματα και ο Πολιτισμός*. Αθήνα: Νήσος
Οικονόμου, Μ. (2003) *Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; Μουσειολογικοί προβληματισμοί και ζητήματα*. Αθήνα: Κριτική

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011), *Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου – Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου – Μαθησιακές περιοχές*, βρέθηκε στο <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php>.

ΥΠΕΠΘ-ΠΙ (2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο, Αθήνα, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Hooper – Greenhill, E., (1994). *Museum and Gallery Education*, Leicester University Press.10

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ1

Τελικό φύλλο αξιολόγησης

Παρατήρησε προσεκτικά τις παρακάτω εικόνες , κύκλωσε μόνο αυτές που σου θυμίζουν κάποιο έκθεμα του Βυζαντινού Μουσείου.

